

KATOWICE
dla odmiany

**Sprawozdanie z realizacji "Programu
Profilaktyki i Promocji Zdrowia dla
miasta Katowice na lata 2014-2020"
w 2017 roku**

W 2017 r. w mieście Katowice realizowany był zatwierdzony uchwałą nr XLIII/1015/13 Rady Miasta Katowice z dnia 18 grudnia 2013 r. „Program Profilaktyki i Promocji Zdrowia dla Miasta Katowice na lata 2014-2020”. W jego ramach w 2017 roku prowadzono następujące działania na rzecz poprawy zdrowia oraz związanej z nim jakości życia mieszkańców Katowic:

I. PROGRAMY PROFILAKTYCZNE REALIZOWANE WE WSPÓŁPRACY Z PODMIOTAMI WYKONUJĄCYMI DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZĄ (WYBRANYMI W OTWARTYM KONKURSIE OFERT):

- 1) Program profilaktyki zakażeń pneumokokowych wśród dzieci do lat 5 z grup szczególnego narażenia w mieście Katowice
- 2) Program profilaktyki zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV) w mieście Katowice
- 3) Profilaktyczna opieka nad uczniami
- 4) Program profilaktyki próchnicy dla dzieci miasta Katowice
- 5) Program edukacyjny z zakresu pierwszej pomocy dla uczniów czwartych klas szkół podstawowych
- 6) Program profilaktyki dla osób trzeciego i czwartego wieku – etap podstawowy
- 7) Program profilaktyki dla osób trzeciego i czwartego wieku – etap rehabilitacyjny
- 8) Program profilaktyki zachorowań na grypę "Słoneczna Jesień"

II. PROJEKTY REALIZOWANE WE WSPÓŁPRACY Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI (W RAMACH „PROGRAMU WSPÓŁPRACY MIASTA KATOWICE Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI NA ROK 2017”) W ZAKRESIE ZADANIA PN.: „PROWADZENIE DZIAŁAŃ Z ZAKRESU PROFILAKTYKI I PROMOCJI ZDROWIA MAJĄCYCH NA CELU UTRZYMANIE I POPRAWĘ ZDROWIA MIESZKAŃCÓW ORAZ ZWIĄZANEJ Z NIM JAKOŚCI ŻYCIA”:

- 1) „Sprawni do 100 lat - PROGRAM ORTO-VISION”
- 2) „Zdrowy i aktywny senior”
- 3) „Zdrowie w naszych rękach”
- 4) „Stawiam na zdrowie”
- 5) „Zdrowe ciało, zdrowy duch”
- 6) „Otyłość i nadwaga nie muszą być problemem”
- 7) „Kampania edukacyjna z zakresu profilaktyki chorób nowotworowych piersi i promocji zdrowia: DZIAŁAJ, BADAJ, ŻYJ!”
- 8) Realizacja monitoringu zdrowotnego dzieci w zakresie narażenia środowiskowego na ołów wraz z elementami profilaktyki i działaniami edukacyjnymi mającymi na celu przeciwdziałanie tym zagrożeniom w mieście Katowice w 2017 roku
- 9) "MASZ 5 MINUT? Uratuj ludzkie życie!"
- 10) Badania przesiewowe pod kątem zaburzeń słuchu oraz ryzyka zaburzeń przetwarzania słuchowego u dzieci uczęszczających do przedszkola miejskiego w Katowicach, wsparcie terapeutyczne dzieci ze zdiagnozowanymi zaburzeniami oraz przeszkolenie wychowawców przedszkolnych w zakresie elementów pracy z dzieckiem z niedosłuchem
- 11) "Zdrowy Przedszkolak"

III. PROJEKT PN. „OD PRZEDSZKOLA DO SENIORA” (W RAMACH DOTACJI DLA ŚLĄSKIEGO UNIWERSYTETU MEDYCZNEGO)

IV. DZIAŁANIE ZESPOŁU KONSULTANTÓW DS. PROFILAKTYKI I PROMOCJI ZDROWIA

V. DZIAŁANIA PROMOCYJNE I EDUKACYJNE Z ZAKRESU PROFILAKTYKI ZDROWOTNEJ

VI. PROJEKT PN. „PROGRAM PROFILAKTYKI I WCZESNEGO WYKRYWANIA RAKA JELITA GRUBEGO”

W celu wyłonienia realizatorów poszczególnych zadań w okresie sprawozdawczym przeprowadzono i rozstrzygnięto trzy konkursy ofert, w tym dwa dla podmiotów wykonujących działalność leczniczą oraz jeden dla organizacji pozarządowych.

W ramach konkursu ofert przeprowadzonego w oparciu o „Program współpracy Miasta Katowice z organizacjami pozarządowymi na rok 2017” wybrano realizatorów zadania pn.: „Prowadzenie działań z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia mających na celu utrzymanie i poprawę zdrowia oraz związanej z nim jakości życia mieszkańców Katowic”.

W ramach dwóch otwartych konkursów ofert na realizację zadań wynikających z „Programu Profilaktyki i Promocji Zdrowia dla miasta Katowice” w 2017 roku wybrano podmioty wykonujące działalność leczniczą, z którymi zostały zawarte umowy na realizację następujących programów profilaktycznych:

- Program profilaktyki zakażeń pneumokokowych wśród dzieci do lat 5 z grup szczególnego narażenia w mieście Katowice.
- Program profilaktyki zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV) w mieście Katowice.
- Program profilaktyki próchnicy dla dzieci miasta Katowice.
- Profilaktyczna opieka nad uczniami.
- Program edukacyjny z zakresu pierwszej pomocy dla uczniów czwartych klas szkół podstawowych.
- Program profilaktyki dla osób trzeciego i czwartego wieku.
- Program profilaktyki zachorowań na gripę „Słoneczna Jesień”.

Wraz z rozpoczęciem realizacji „Programu Profilaktyki i Promocji Zdrowia dla miasta Katowice” w 2017 roku zorganizowano akcję informacyjną, której celem było dostarczenie mieszkańcom Katowic informacji na temat możliwości korzystania z bezpłatnych badań profilaktycznych.

Informacje o podejmowanych działaniach były przekazywane mieszkańcom na bieżąco poprzez ogłoszenia prasowe, ogłoszenia na stronie internetowej katowice.eu oraz wiadomości wysyłane w systemie KISS. Ponadto informacja o bezpłatnych badaniach dla seniorów była rozpowszechniana wśród mieszkańców za pośrednictwem Komunalnego Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej oraz Katowickiej Spółdzielni Mieszkaniowej. O realizacji programów na terenie placówek oświatowych rodzice dzieci i młodzieży byli informowani za pośrednictwem szkół.

Rozpowszechniano również materiały edukacyjne (ulotki i plakaty) o tematyce profilaktyki prozdrowotnej. Były one przygotowane we współpracy ze Śląskim Oddziałem Wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia, Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną oraz Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Katowicach.

I. PROGRAMY PROFILAKTYCZNE REALIZOWANE WE WSPÓŁPRACY Z PODMIOTAMI WYKONUJĄCYMI DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZĄ (WYBRANYMI W OTWARTYM KONKURSIE OFERT):

1) Program profilaktyki zakażeń pneumokokowych wśród dzieci do lat 5 z grup szczególnego narażenia w mieście Katowice

W ramach „Programu Profilaktyki i Promocji Zdrowia dla Miasta Katowice na lata 2014-2020” w 2017 r. w Katowicach prowadzone były bezpłatne szczepienia p/pneumokokom dla dzieci w wieku poniżej piątego roku życia, których wcześniej nie zaszczepiono p/pneumokokom, a są szczególnie zagrożone zakażeniem tymi bakteriami w związku z przebywaniem w dużych skupiskach, jakimi są domy dziecka i Żłobek Miejski. Szczepieniami objęto także dzieci w rodzinach zastępczych zamieszkałych w Katowicach.

Należy podkreślić, że od tego roku szczepienie to zostało wskazane jako obowiązkowe i bezpłatne w Programie Szczepień Ochronnych, ogłoszonym przez Głównego Inspektora Sanitarnego, jednakże dotyczy to wyłącznie dzieci, które urodziły się od 1 stycznia 2017 r. Dlatego Program był kontynuowany w mieście w zakresie dzieci urodzonych w latach 2012-2016. Zakażenie pneumokokami jest szczególnie groźne dla najmłodszych mieszkańców Katowic i może wywoływać liczne powikłania zagrażające ich życiu i zdrowiu. W ramach Programu zaplanowano objęcie szczepieniem p/pneumokokom dzieci w wieku poniżej piątego roku życia szczepionką skoniugowaną 13-walentną wraz z badaniem lekarskim (liczba dawek szczepionki uzależniona jest od wieku dziecka), które uprzednio nie były szczepione przeciwko pneumokokom:

a) przebywające w domach dziecka z terenu Katowic:

- Dom Dziecka „Tęcza” przy ul. Rybnickiej 1,
- Dom Dziecka „Stanica” przy ul. Plebiscytowej 46,
- Dom Dziecka „Zakątek” przy ul. Brynowskiej 70a,
- Centrum Administracyjne „Wspieranie w rozwoju” Placówek Instytucjonalnej Pieczy Zastępczej Zgromadzenia Sióstr św. Jadwigi, ul. Leopolda 1-3, prowadzone przez Zgromadzenie Sióstr św. Jadwigi Prowincję Katowicką – w zakresie dzieci, dla których miasto Katowice jest powiatem właściwym do ponoszenia wydatków,

b) uczęszczające do następujących oddziałów Żłobka Miejskiego w Katowicach:

- Oddział przy ul. Ligonía 43,
- Oddział przy ul. Szeptyckiego 1,
- Oddział przy ul. Ordona 3A,
- Oddział przy ul. Bytomskiej 8A,
- Oddział przy ul. Tysiąclecia 45,
- Oddział przy ul. Uniwersyteckiej 15,
- Oddział przy ul. Zadole 24A,
- Oddział przy ul. Wojciecha 23A,
- Oddział przy ul. Ciesielskiej 1,
- Oddział przy ul. Grzegorzka 2
- Oddział przy ul. Marcinkowskiego 13,

c) umieszczone w rodzinach zastępczych zamieszkałych na terenie miasta Katowice.

Realizatorem „Programu profilaktyki zakażeń pneumokokowych wśród dzieci do lat 5 z grup szczególnego narażenia w mieście Katowice” wybranym w drodze otwartego konkursu ofert był w 2017 roku Samodzielny Publiczny Zakład Lecznictwa Ambulatoryjnego w Katowicach „Moja Przychodnia”, z którym zawarto umowę na kwotę: **57 000,00 zł** (koszt szczepienia p/pneumokokom jednego dziecka, jedną dawką szczepionki skoniugowanej 13-walentnej wraz z badaniem lekarskim

wynosił 285 zł), co pozwoliło na podanie **200 dawek szczepionki**. W okresie sprawozdawczym I dawką szczepionki zaszczepiono 93 dzieci, II dawką - 62 dzieci, a III dawką - 45 dzieci. Razem podano 200 dawek szczepionki.

2) Program profilaktyki zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV) w mieście Katowice

Czynnikiem odpowiedzialnym za raka szyjki macicy jest wirus o nazwie wirus brodawczaka ludzkiego (HPV). Istnieje dużo typów wirusa HPV, ale dwa najbardziej powszechne to HPV-16 i HPV-18. W Polsce właśnie te dwa typy wirusa są przyczyną ok. 70% wszystkich przypadków zachorowań na raka szyjki macicy. Wymienione typy wirusa są także odpowiedzialne za raka prącia, pochwy, sromu, odbytu oraz części przypadków raka gardła, krtani, migdałków, oskrzela i przetyku. Wirusem HPV można się bardzo łatwo zarazić poprzez współżycie płciowe i zwykle nie wywołuje on żadnych objawów. W większości przypadków infekcja wirusem HPV przechodzi samoistnie. Jeżeli zakażenie ma charakter przewlekły, może dojść do powstania zmian przedrakowych, które nieleczone mogą doprowadzić do rozwinięcia się raka szyjki macicy.

W związku z powyższym w 2017 roku w Katowicach po raz trzeci przystąpiono do realizacji programu bezpłatnych szczepień przeciwko wirusowi brodawczaka ludzkiego (HPV), skierowanego do dziewcząt w wieku 14 lat (urodzonych w 2003 r. - uczennic klas I szkół gimnazjalnych w r. szk. 2016/2017 oraz dziewcząt, które w 2016 r. rozpoczęły cykl szczepienia finansowany ze środków budżetu miasta Katowice, ale ze względu na przeciwwskazania zdrowotne lub uzasadnioną nieobecność w dniu szczepienia, nie zostały objęte wszystkimi trzema dawkami szczepionki). Program ten obejmował wiele etapów, w tym:

- a) przeprowadzenie spotkań informacyjno-edukacyjnych dotyczących problematyki HPV wśród rodziców/opiekunów prawnych i nauczycieli dziewcząt objętych programem na terenie katowickich szkół gimnazjalnych (w osobnych grupach obejmujących rodziców dzieci z poszczególnych klas I; czas trwania spotkania – 45 minut);
- b) uzyskanie pisemnych, imiennych oświadczeń rodziców/opiekunów prawnych o wyrażeniu zgody na objęcie dziewcząt Programem;
- c) przeprowadzenie zajęć z zakresu edukacji zdrowotnej skierowanej na zapobieganie rakowi szyjki macicy wśród dziewcząt w wieku 14 lat objętych programem (w grupach liczących do 25 osób; czas trwania 45 minut);
- d) przeprowadzenie zajęć z zakresu edukacji zdrowotnej dla chłopców w grupie wiekowej odpowiadającej dziewczętom (w grupach do 25 osób; czas trwania 45 minut);
- f) organizacja i przeprowadzenie cyklu szczepień ochronnych przeciwko wirusowi brodawczaka ludzkiego (HPV), obejmującego podanie 3 dawek szczepionki w odstępach zgodnych z zaleceniami producenta szczepionki wśród dziewcząt w wieku 14 lat; poprzedzonego badaniem lekarskim kwalifikującym do szczepienia.

Miasto Katowice finansowało szczepienia szczepionką czterowalentną SILGARD, która działa przeciwko czterem typom wirusa – HPV16, HPV18, HPV6 i HPV11. Chroni ona przed typami wirusa HPV odpowiedzialnymi za 7 spośród 10 przypadków raka szyjki macicy, a także przed brodawkami płciowymi. W 95% zapobiega rozwojowi zmian przednowotworowych na szyjce macicy.

W 2017 roku realizatorem akcji szczepień był Ośrodek Diagnostyki i Leczenia Chorób Kobięcych oraz Schorzeń Sutka „Tommed” z siedzibą przy ul. Żelaznej 1 w Katowicach, z którym została zawarta umowa na kwotę **243 600,00 zł**. Jednostkowy koszt objęcia Programem jednej dziewczyny w wieku 14 lat wynosił 140 zł za jedną dawkę szczepionki p/HPV wraz z badaniem lekarskim. W 2017 roku 612 dziewcząt zostało zaszczepionych I dawką szczepionki, 593 dziewcząt

zaszczepionych II dawką szczepionki oraz 535 dziewcząt zaszczepionych III dawką szczepionki. Łącznie podano **1740 dawek szczepionki**. Zgłaszalność do Programu wyniosła ok. 61% uprawnionych dziewcząt.

Ponadto w okresie sprawozdawczym w zorganizowanych spotkaniach informacyjno-edukacyjnych uczestniczyło: 598 rodziców/opiekunów prawnych/nauczycieli, 816 chłopców w wieku 14 lat (uczniów I klas szkół gimnazjalnych), 914 dziewcząt w wieku 14 lat (uczennic I klas szkół gimnazjalnych).

Należy również podkreślić, że na początku realizacji akcji szczepień zorganizowano spotkanie dla dyrektorów katowickich szkół gimnazjalnych z udziałem autora Programu, dra hab. n. med. Bogdana Michalskiego i przedstawicieli Ośrodka Tommed celem omówienia współpracy przy organizacji szczepień.

3) Profilaktyczna opieka nad uczniami

Program jest kontynuacją programu realizowanego od 2007 r. W 2017 roku obejmował on populację uczniów klas III szkół podstawowych w roku szkolnym 2016/2017 (od września 2017 r. - klas IV). Jego celem było wczesne wykrywanie i zapobieganie chorobom wieku rozwojowego, w tym schorzeń ortopedycznych i chirurgicznych oraz ogólna ocena stanu zdrowia dzieci. Warunkiem uczestnictwa dziecka w programie była pisemna zgoda rodziców. Każde dziecko zostało zbadane przez trzech specjalistów: pediatrę, chirurga dziecięcego oraz ortopedę.

W skład Programu wchodziły:

- I Etap: zorganizowanie wykładów edukacyjnych dla rodziców uczniów objętych programem oraz uzyskanie pisemnej zgody rodziców na przeprowadzenie badań dziecka,
- II Etap: przeprowadzenie kompleksowych badań przesiewowych pediatryczno-chirurgiczno-ortopedycznych w szkolnych gabinetach profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej pojedynczo dla każdego dziecka, zgodnie z procedurami postępowania dla pielęgniarki, pediatry, chirurga dziecięcego oraz lekarza ortopedy.

Realizatorami programu w 2017 roku były podmioty wykonujące działalność leczniczą wybrane w drodze otwartego konkursu ofert:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Fizjo-Med II” Sp. z o.o. z siedzibą w Katowicach przy ul. Żelaznej 1 – umowa na kwotę **73 598,00 zł**,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Centrum Medyczne „Graniczna” Sp. z o.o. z siedzibą w Katowicach przy ul. Granicznej 45 – umowa na kwotę **45 120,00 zł**,
- Medyczne Centrum Specjalistyczne „POLIMED” Sp. z o.o. z siedzibą w Katowicach przy ul. Sandomierskiej 4/3 – umowa na kwotę **56 938,00 zł**,
- Falck Medycyna Sp. z o.o., Centrum Medyczne Falck z siedzibą w Katowicach przy ul. Młyńskiej 23 - umowa na kwotę **13 205,00 zł**.

Łącznie na realizację programu pn.: „Profilaktyczna opieka nad uczniami” w 2017 roku w Katowicach przeznaczono kwotę **188 861,00 zł**.

W okresie sprawozdawczym przeprowadzono badania 2140 uczniów, tj. 73,5% populacji. W grupie przebadanych dzieci wykryto następujące nieprawidłowości:

Oceniana sytuacja zdrowotna	Liczba uczniów	Wartość (%)
Nadwaga	258	12,1
Otyłość	94	4,4
Zagrożenie bezruchem	0	0,0

Choroby skóry	173	8,1
Nieprawidłowy wynik ciśnienia tętniczego	174	8,1
Stwierdzone wady układu moczowo-płciowego	107	5,0
Stwierdzone wady układu kostno-stawowego	1203	56,2
Stwierdzone wady układu nerwowego	0	0,0
Stwierdzone wady układu sercowo-naczyniowego	5	0,2
Nieprawidłowości w badaniu brzucha	62	2,9
Skierowano do specjalisty	781	36,5
Skierowano do szpitala	0	0,0
Inne nieprawidłowości	51	2,4

Największy odsetek wśród badanych stanowiły wady układu kostno-stawowego stwierdzone aż u 1203 uczniów, tj. 56,2% badanych. Uczniowie, u których stwierdzono wady postawy, otrzymali skierowania na konsultację specjalistyczną w poradni wad postawy i zalecenia pływania oraz ćwiczeń korekcyjnych pod kontrolą poradni. Każdy rodzic otrzymał ankietę swojego dziecka z pełną informacją o przeprowadzonym badaniu, a w razie stwierdzenia nieprawidłowości – skierowanie do właściwego specjalisty. Łącznie 781 spośród przebadanych uczniów (36,5%) otrzymało skierowania do specjalistów. Zwraca uwagę również fakt, że łącznie u 16,5% uczniów rozpoznano nadwagę lub otyłość. Wyniki badań w 2017 roku są podobne do tych uzyskanych w latach 2014-2016.

4) Program profilaktyki próchnicy dla dzieci miasta Katowice

Kompleksowy program profilaktyki próchnicy był kontynuacją programu realizowanego od 2007 r. Celem programu było obniżenie zachorowalności na próchnicę zębów wśród dzieci szkolnych oraz poprawa stanu zdrowia jamy ustnej. Warunkiem udziału dziecka w programie była pisemna zgoda rodziców. Uczniowie objęci programem to:

- dzieci 8-letnie - uczniowie klas II katowickich szkół podstawowych w roku szkolnym 2016/2017 (klasy III w r. szk. 2017/2018),
- dzieci 11-letnie - uczniowie klas V katowickich szkół podstawowych w roku szkolnym 2016/2017 (klasy VI w r. szk. 2017/2018).

W zmodyfikowanej w stosunku do lat poprzednich formie, od 2014 roku realizowany program składał się z następujących elementów:

a) I Etap - zorganizowanie zajęć edukacyjnych skierowanych do dzieci 8-letnich (uczniowie II klas szkół podstawowych) oraz dzieci 11-letnich (uczniowie klas V szkół podstawowych) m.in. na temat choroby próchnicowej, jej powikłań i wpływu na stan zdrowia ogólnego, propagowanie prawidłowych nawyków żywieniowych oraz nauka zasad utrzymania prawidłowej higieny jamy ustnej oraz stosowania profilaktyki fluorkowej – w wymiarze 1 godziny lekcyjnej w każdej klasie,

b) II Etap - stomatologiczne badania profilaktyczne połączone z zabiegiem lakowania pierwszych zębów trzonowych stałych (szóstek) u dzieci 8-letnich oraz drugich zębów trzonowych (siódemek) u dzieci 11-letnich, obejmujące w szczególności:

1) u dzieci 8-letnich (uczniów klas II w roku szkolnym 2016/2017):

- badanie przeglądowe jamy ustnej - oznaczenie wskaźnika intensywności próchnicy PUW (Z) i PUW (P), ocena poziomu higieny jamy ustnej, ocena stanu przyzębia, ocena zgryzu – zgodnie z Kartą Badania Stomatologicznego,

- przekazanie na piśmie informacji dla rodziców o stanie uzębienia;
- lakowanie bruzd powierzchni żujących pierwszych zębów trzonowych stałych (szóstych) u dzieci, u których zabieg ten nie został wykonany w ramach refundacji NFZ przed ukończeniem 7-go roku życia oraz w przypadkach utraty częściowej lub całkowitej laku szczelinowego,
- 2) u dzieci 11-letnich (uczniów klas V w roku szkolnym 2016/2017):
- badanie przeglądowe jamy ustnej - oznaczenie wskaźnika intensywności próchnicy PUW (Z) i PUW (P), ocena poziomu higieny jamy ustnej, ocena stanu przyzębia, ocena zgryzu – zgodnie z Kartą Badania Stomatologicznego,
- przekazanie na piśmie informacji dla rodziców o stanie uzębienia;
- lakowanie bruzd powierzchni żujących zębów drugich trzonowych (siódmych).

Realizatorami programu wybranymi w drodze otwartego konkursu ofert w 2017 roku były następujące podmioty:

- Samodzielny Publiczny Zakład Lecznictwa Ambulatoryjnego „Moja Przychodnia” w Katowicach z siedzibą przy ul. PCK 1 – umowa na kwotę **10 051,00 zł**,
- Ośrodek Diagnostyki i Leczenia Chorób Kobięcych oraz Schorzeń Sutka „TOMMED”, z siedzibą przy ul. Żelaznej 1 – umowa na kwotę **92 482,00 zł**,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „POLIDENS” w Katowicach z siedzibą przy ul. Teatralnej 10 – umowa na kwotę **41 461,00 zł**.
- Centrum Stomatologii „Neomed” w Katowicach z siedzibą przy ul. Morcinka 9-11 – umowa na kwotę **68 120,00 zł**,
- Falck Medycyna Sp. z o. o., Centrum Medyczne Falck w Katowicach z siedzibą przy ul. Młyńskiej 23 – umowa na kwotę **15 064,80 zł**.
- Łącznie w 2017 roku na realizację „Programu profilaktyki próchnicy dla dzieci miasta Katowice” przeznaczono środki finansowe w wysokości **227 178,80 zł**.

W 2017 r. stan realizacji programu profilaktyki próchnicy przedstawia się następująco:

Program profilaktyki próchnicy dla dzieci 8-letnich

Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach edukacyjnych (I etap programu)	Liczba dzieci, u których przeprowadzono profilaktyczne badanie stomatologiczne	Liczba dzieci objętych lakowaniem zębów „6”	Liczba zalakowanych zębów „6”
2540	2300	2118	7210

Program profilaktyki próchnicy dla dzieci 11-letnich

Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach edukacyjnych (I etap programu)	Liczba dzieci, u których przeprowadzono profilaktyczne badanie stomatologiczne	Liczba dzieci objętych lakowaniem zębów „7”	Liczba zalakowanych zębów „7”
1437	1233	891	2559

5) Program edukacyjny z zakresu pierwszej pomocy dla uczniów czwartych klas szkół podstawowych

W 2017 roku kontynuowo realizację rozpoczętego w 2014 roku programu edukacyjnego z zakresu pierwszej pomocy, skierowanego do uczniów czwartych klas szkół podstawowych miasta Katowice, który obejmował swym zakresem następujące czynności:

- Rozpoznanie zagrożenia.

- Wstępne zabezpieczenie poszkodowanego i miejsca zdarzenia.
- Nadanie sygnału „Na Ratunek”.
- Podstawowe czynności resuscytacyjne dorosłych i dzieci.
- Ułożenie poszkodowanego w pozycji bezpiecznej.
- Inne podstawowe czynności ratunkowe zależne od rodzaju zagrożenia.

Ww. Program składał się z dwóch etapów:

a) I Etap: zorganizowanie I cyklu szkoleń w wymiarze 8 godzin lekcyjnych obejmującego:

- 3 godziny wykładu z użyciem sprzętu multimedialnego: omówienie stanów zagrożenia życia pochodzenia wewnętrznego (choroby) u dorosłych i dzieci;
- 5 godzin ćwiczeń na fantomach do nauki resuscytacji dorosłych i dzieci z wykorzystaniem podstawowego sprzętu ratunkowego w omawianych stanach klinicznych;

b) II Etap: zorganizowanie II cyklu szkoleń w wymiarze 8 godzin lekcyjnych obejmującego:

- 3 godziny wykładu z użyciem sprzętu multimedialnego: omówienie stanów zagrożenia życia pochodzenia zewnętrznego (urazy i zatrucia);
- 5 godzin ćwiczeń na fantomach z wykorzystaniem podstawowego sprzętu ratunkowego w omawianych stanach klinicznych (pacjenci urazowi).

Wykonawcą odpowiedzialnym za realizację ww. programu w 2017 roku była Falck Medycyna Spółka z o.o. z siedzibą w Warszawie przy ul. Olbrachta 94, prowadząca Centrum Medyczne Falck w Katowicach przy ul. Młyńskiej 23. Całkowita wartość umowy wynosi **13 383,50 zł**, przy czym koszt w odniesieniu do jednego ucznia wynosił 14,5 zł/osobę za udział w jednym cyklu zajęć. I cyklem zajęć objęto **468 dzieci**, a II cyklem zajęć **455 dzieci**. Program realizowano na terenie 9 szkół podstawowych miasta Katowice.

6) Program profilaktyki dla osób trzeciego i czwartego wieku – etap podstawowy

Program profilaktyki dla osób trzeciego i czwartego wieku skierowany był do mieszkańców Katowic, którzy w 2017 roku kalendarzowym kończyli 60-62 lata, 75-77 lat lub byli w wieku pow. 85 lat. Mogli oni skorzystać z szeregu bezpłatnych badań, w tym m.in. pomiar poziomu glukozy we krwi, poziomu hemoglobiny glikowanej HbA1 czy poziomu TSH, badanie sprawności pamięci, sprawności fizycznej czy też wzroku i słuchu.

Wyniki badań były interpretowane przez lekarzy, którzy wystawiali ewentualne skierowania do dalszej diagnostyki w ramach powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego do poradni specjalistycznych (geriatrycznych, endokrynologicznych, neurologicznych, chirurgicznych, onkologicznych, schorzeń sutka, okulistycznych, foniatrycznych, diabetologicznych) lub leczenia w szpitalnych oddziałach specjalistycznych.

Mieszkańcy, u których stwierdzono niesprawność ruchową, otrzymali możliwość wzięcia udziału w zajęciach rehabilitacyjnych finansowanych przez miasto Katowice w ramach II etapu Programu.

W 2017 roku realizatorami badań były następujące podmioty wybrane w otwartym konkursie ofert:

- Samodzielny Publiczny Zakład Lecznictwa Ambulatoryjnego w Katowicach „Moja Przychodnia” z siedzibą w Katowicach przy ul. PCK 1 - umowa na kwotę **5 600,00 zł**,
- NZOZ Praktyka Lekarza Rodzinnego Elżbieta Kelm z siedzibą w Katowicach przy ul. Powstańców 8/1 – umowa na kwotę **3 400,00 zł**,
- PROF-MED Przychodnia Medycyny Pracy i Profilaktyki Zdrowotnej Sp. z o. o. z siedzibą w Katowicach przy ul. Żelaznej 1 - umowa na kwotę **4 720,00 zł**,

- EMC Silesia Sp. z o. o. z siedzibą w Katowicach przy ul. Morawa 31 - umowa na kwotę **4 320,00 zł**,
- Falck Medycyna Sp. z o. o. z siedzibą w Warszawie przy ul. Olbrachta 94, Centrum Medyczne w Katowicach przy ul. Młyńskiej 23 - umowa na kwotę **858,00 zł**,
- Ośrodek Diagnostyki i Leczenia Chorób Kobięcych oraz Schorzeń Sutka „TOMMED” w Katowicach przy ul. Żelazna 1 - umowa na kwotę **4 720,00 zł**,
- Przychodnia AGMED Sp. z o.o. w Katowicach przy ul. Morcinka 15-17 - umowa na kwotę **3 000,00 zł**,
- Przychodnia NZOZ "Na Witosa" Sp. z o.o. w Katowicach przy ul. Witosa 21 - umowa na kwotę **4 800,00 zł**.

Łącznie na realizację etapu podstawowego Programu w 2017 roku przeznaczono środki finansowe w wysokości **31 418,00 zł**. W ramach zawartych umów objęto badaniami profilaktycznymi w ramach etapu podstawowego **273 osoby**.

7) Program profilaktyki dla osób trzeciego i czwartego wieku – etap rehabilitacyjny

Z etapu rehabilitacyjnego Programu mogą skorzystać mieszkańcy Katowic, którzy wzięli udział w etapie podstawowym, w którym stwierdzono u nich niesprawność ruchową. Zakłada się przeprowadzenie 16-godzinnych cykli zajęć rehabilitacyjnych w grupach nie większych niż 10 osób. Zaplanowano objęcie nimi **21 osób**.

Realizatorami etapu rehabilitacyjnego są następujące podmioty wybrane w otwartym konkursie ofert:

- „Fizjo-Med II” Sp. z o. o. z siedzibą w Katowicach przy ul. Żelaznej 1 - umowa na kwotę **2 400,00 zł**,
- EMC Silesia Sp. z o. o. z siedzibą w Katowicach przy ul. Morawa 31 - umowa na kwotę **1 820,00 zł**,
- Samodzielny Publiczny Zakład Lecznictwa Ambulatoryjnego w Katowicach „Moja Przychodnia” z siedzibą w Katowicach przy ul. PCK 1 - umowa na kwotę **480,00 zł**,
- Szpital Murcki Sp. z o.o. z siedzibą w Katowicach przy ul. Sokołowskiego 2 - umowa na kwotę **248,50 zł**.

Łącznie przeznaczono na ten cel kwotę **4 948,50 zł**.

8) Program profilaktyki zachorowań na grypę "Słoneczna Jesień"

Grypa jest ostrą, bardzo zakaźną chorobą układu oddechowego, przebiega z gorączką, kaszlem i ogólnym osłabieniem. Zараżenie grypą następuje drogą kropelkową, choroba ta przenosi się z osoby na osobę. W pewnych sytuacjach może stanowić zagrożenie dla zdrowia, a nawet życia. Dane WHO wskazują, że grypa jest istotnym problemem zdrowotnym, choruje na nią na świecie ok. 5-25% populacji, umiera 500 000 do 1 000 000 osób rocznie. Większość zgonów dotyczy pacjentów w wieku powyżej 65 roku życia. Główną przyczyną zgonu z powodu zarażenia wirusem grypy nie jest sama choroba, ale występujące po niej powikłania. Do najczęstszych powikłań grypy należą: zapalenie płuc, zapalenie oskrzeli, zapalenie mięśni (w tym mięśnia sercowego), zapalenie spojówek, zapalenie ucha środkowego, ostra niewydolność nerek, zaostrzenie przebiegu astmy i POChP, nasilenie zmian otępiennych u osób starszych.

W obliczu ciągłego zagrożenia tą chorobą oraz licznymi groźnymi dla życia i zdrowia jej powikłaniami, celowym jest szczepienie osób starszych, z osłabioną odpornością i schorzeniami przewlekłymi. Dlatego też miasto Katowice w trosce o zdrowie swoich mieszkańców od wielu lat

finansuje szczepienia ochronne p/grypie dla osób w wieku powyżej 65 roku życia.

Realizatorami akcji szczepień p/grypie w 2017 roku było 19 podmiotów wykonujących działalność leczniczą, wybranych w drodze II otwartego konkursu ofert, które realizowały Program w punktach szczepień na terenie różnych dzielnic Katowic. Rozpoczęcie akcji szczepień nastąpiło we wrześniu. Szczepieniami objęto łącznie **2184 mieszkańców**, z tego 238 w domach pomocy społecznej i zakładach opiekuńczo-leczniczych na terenie Katowic. Łącznie na ten cel wydatkowano kwotę **74 997,60 zł**.

II. PROJEKTY REALIZOWANE WE WSPÓŁPRACY Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI (W RAMACH „PROGRAMU WSPÓŁPRACY MIASTA KATOWICE Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI NA ROK 2017”) W ZAKRESIE ZADANIA PN.: „PROWADZENIE DZIAŁAŃ Z ZAKRESU PROFILAKTYKI I PROMOCJI ZDROWIA MAJĄCYCH NA CELU UTRZYMANIE I POPRAWĘ ZDROWIA MIESZKAŃCÓW ORAZ ZWIĄZANEJ Z NIM JAKOŚCI ŻYCIA”:

1) „Sprawni do 100 lat – PROGRAM ORTO-VISION”

Był to program edukacyjno-profilaktyczny realizowany przez Fundację „Pamięć i Pomoc” im. dr. Edmunda Gryglewicza z siedzibą w Katowicach, skierowany do mieszkańców powyżej 55 roku życia. Jego celem była edukacja zdrowotna mieszkańców Katowic, której głównym zadaniem była popularyzacja wiedzy na temat profilaktyki u chorych z cukrzycą oraz osteoporozą. Uczestnicy programu, którzy chorują na cukrzycę, mieli wykonywane badanie oczu oraz stanu siatkówki, natomiast uczestnicy zagrożeni osteoporozą mieli przeprowadzane badanie densytometryczne, czyli badanie pomiaru gęstości kości. Badaniom towarzyszyła interpretacja wyniku przez specjalistę oraz zalecenia do ewentualnego leczenia. W wyniku realizacji programu możliwe było wyłonienie osób z nieuleczalną lub źle leczoną osteoporozą oraz osób zagrożonych trwałym uszkodzeniem wzroku z powodu niewiedzy o istnieniu uszkodzeń siatkówki, towarzyszącym cukrzycy. Łącznie objęto badaniami i edukacją zdrowotną grupę 45 mieszkańców Katowic w wieku pow. 55. roku życia. Zadanie zostało współfinansowane z dotacji miasta Katowice w kwocie **7 000,00 zł**.

2) „Zdrowy i aktywny senior”

Program „Zdrowy i aktywny senior” był realizowany przez Fundację Bażantowo z siedzibą w Katowicach, a jego adresatami byli mieszkańcy Katowic w wieku powyżej 60. roku życia, ze szczególnym uwzględnieniem osób w wieku poprodukcyjnym, osób niepełnosprawnych i samotnych. W projekcie wzięło udział ponad 100 osób, które w sposób regularny uczestniczyły w zajęciach rekreacyjnych i ćwiczeniach ogólnorozwojowych (fitness, tenis, basen).

W 2017 roku projekt był realizowany w trzech edycjach. Pierwsze dwie zostały dofinansowane w formie dotacji w trybie tzw. "małych grantów" w łącznej wysokości 20 000,00 zł. Ponadto w wyniku rozstrzygnięcia otwartego konkursu ofert Fundacja zawarła umowę na kwotę 23 500,00 zł. Łącznie przekazano na ten cel kwotę **43 500,00 zł**.

3) „Zdrowie w naszych rękach”

Jest to zadanie realizowane przez Parafię Ewangelicko-Augsburską w Katowicach, które zaadresowano do mieszkańców Katowic – młodzieży oraz nauczycieli. W ramach projektu zorganizowano warsztaty z dyskusją o zakażeniach HIV/AIDS dla młodzieży szkolnej (łącznie 74

osoby) oraz osobno dla nauczycieli, psychologów i pedagogów szkolnych (łącznie 37 osób). Zadanie zostało dofinansowane z dotacji miasta Katowice w kwocie **3 000,00 zł**.

4) „Stawiam na zdrowie”

Zadanie było realizowane wspólnie przez Stowarzyszenie Przestrzeń Zmiany oraz Stowarzyszenie Klub Śląskich Amazonek w Katowicach. W ramach projektu zrealizowano edukację zdrowotną i aktywizację dla zamieszkałych w Katowicach kobiet związanych z Klubem Amazonek. Zorganizowano warsztaty dietetyczne, warsztaty psychoonkologiczne oraz przygotowanie galerii zdjęć miasta Katowice wykonanych przez uczestniczki projektu. W projekcie łącznie udział wzięły 44 osoby. Na ten cel przekazano dotację w wysokości **7 789,46 zł**.

5) „Zdrowe ciało, zdrowy duch”

W ramach tego zadania odbył się cykl spotkań edukacyjnych z ekspertami dla seniorów dotyczących najczęściej występujących chorób u osób starszych, zdrowego odżywiania oraz zdrowia psychicznego. W zorganizowanych spotkaniach wzięło udział łącznie 251 osób - mieszkańców Katowic, w większości z Załęża, Kolonii Mościckiego, Osiedla Witosa i Osiedla Tysiąclecia. Przekazano na ten cel dotację w wysokości **3 000,00 zł**.

6) „Otyłość i nadwaga nie muszą być problemem”

W ramach tego zadania Fundacja Giesche przygotowała 2 filmy instruktażowe z udziałem specjalistów dot. aktywności fizycznej oraz prawidłowego odżywiania dla dzieci i młodzieży, które zostały bezpłatnie rozpowszechnione za pośrednictwem Internetu. Zorganizowano także otwartą konferencję z udziałem specjalistów z Akademii Wychowania Fizycznego w Katowicach, dietetyka, trenerów CrossFit oraz psychologa. Wzięło w niej udział 121 osób (rodziców, nauczycieli itp.). Wykłady prelegentów były przeplatane pokazami kulinarnymi i degustacją zdrowej żywności oraz pokazem przykładowych ćwiczeń ruchowych. Przekazano na ten cel dotację w wysokości **5 000,00 zł**.

7) Kampania edukacyjna z zakresu profilaktyki chorób nowotworowych piersi i promocji zdrowia: "DZIAŁAJ, BADAJ, ŻYJ!"

Projekt realizowany przez Fundację "Zdążyć Przed Rakiem" obejmował przeprowadzenie wśród młodzieży katowickich szkół średnich zajęć edukacyjnych z zakresu profilaktyki nowotworów piersi. Zorganizowano łącznie 14 zajęć dla ok. 450 uczniów. Uczestnicy mogli skorzystać ze specjalnie zakupionego modelu piersi do nauki samobadania. Przekazano na ten cel dotację w wysokości **4 500,00 zł**.

8) „Realizacja monitoringu zdrowotnego dzieci w zakresie narażenia środowiskowego na ołów wraz z elementami profilaktyki i działaniami edukacyjnymi mającymi na celu przeciwdziałanie tym zagrożeniom w mieście Katowice w 2017 roku”

Zadanie było realizowane przez Fundację na Rzecz Dzieci "Miasteczko Śląskie". Jego celem było przeprowadzenie kontrolnego skringu (badaniami objęto 270 dzieci) w zakresie narażenia środowiskowego na ołów w dzielnicy Szopienice i terenów przyległych poprzez oznaczenie poziomu ołowiu we krwi dzieci i młodzieży w 4 placówkach oświatowych (przedszkola, szkoły podstawowe)

z terenu podwyższonego ryzyka na metale ciężkie.

W ramach programu dzieci objęte były badaniem krwi na zawartość ołowiu oraz miały wykonywaną morfologię krwi - jako wskaźnik ogólnozdrowotny. Program stanowił kontynuację badań prowadzonych od 2006 r. w dzielnicy Katowice – Szopienice. Warunkiem objęcia dzieci badaniami była pisemna zgoda rodziców. Wyniki badań przekazano dyrekcji placówek oświatowych oraz rodzicom dzieci. Zorganizowano pogadanki na temat zasad higieny ukierunkowanej na minimalizowanie wpływu niekorzystnych warunków środowiskowych na zdrowie dzieci. Wszyscy rodzice badanych dzieci otrzymali materiały edukacyjne, zaś dzieci, u których stwierdzono podwyższone stężenie ołowiu we krwi lub obniżoną wartość hemoglobiny, otrzymali odpowiednie suplementy witaminowo-mineralne. Po zakończeniu realizacji badań Fundacja sporządziła szczegółowe raporty dotyczące uzyskanych wyników.

Ze środków budżetu miasta Katowice w 2017 roku przekazano Fundacji dotację w wysokości **9 000,00 zł**.

9) „Masz 5 minut? Uratuj ludzkie życie!”

Zadanie było realizowane przez Śląski Oddział Fundacji Polskich Kawalerów Maltańskich w Warszawie, Pomoc Maltańska Oddział w Katowicach. W ramach tego zadania przeprowadzono 30 dwugodzinnych szkoleń z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej dla dzieci z przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych w Katowicach (łącznie ok. 600 uczniów) oraz pokazy przy użyciu sprzętu ratowniczego i ambulansu w czasie imprez masowych organizowanych na terenie naszego miasta, w których łącznie brało udział ok. 1400 osób. Fundacja otrzymała dotację w wysokości **6 500,00 zł**.

10) Badania przesiewowe pod kątem zaburzeń słuchu oraz ryzyka zaburzeń przetwarzania słuchowego u dzieci uczęszczających do przedszkola miejskiego w Katowicach, wsparcie terapeutyczne dzieci ze zdiagnozowanymi zaburzeniami oraz przeszkolenie wychowawców przedszkolnych w zakresie elementów pracy z dzieckiem z niedosłuchem

Było to zadanie realizowane dla dzieci w wieku 4-6 lat, uczęszczających do przedszkola miejskiego w Katowicach oraz ich rodziców, w ramach którego przeprowadzono badania pod kątem zaburzeń słuchu oraz niedosłuchu centralnego przy użyciu nowoczesnych technik badawczych. W projekcie udział wzięło 60 dzieci, a także ich rodzice i opiekunowie prawni. Przewidziano również edukację rodziców za pośrednictwem przygotowanej w tym celu broszury zawierającej niezbędne informacje nt. postępowania w przypadku podejrzenia zaburzeń słuchu u dzieci. Fundacja otrzymała dotację w wysokości **15 000,00 zł**.

11) Projekt profilaktyczno-edukacyjny "Zdrowy Przedszkolak"

Projekt realizowany był przez Polskie Towarzystwo Oświaty Zdrowotnej - Oddział Terenowy w Katowicach na terenie katowickich przedszkoli w grupach dzieci 5 i 6-letnich, a wśród jego zasadniczych celów można wymienić m.in. promocję zdrowego trybu życia, kształtowanie nawyków higienicznych, poznanie podstawowych zasad higieny czy też nabywanie wiedzy dotyczącej zdrowego odżywiania i aktywności fizycznej.

W ramach realizacji ww. projektu przeprowadzono warsztaty na temat techniki mycia rąk oraz higieny jamy ustnej dla ok. 600 dzieci, a także warsztaty dla 347 rodziców dzieci na temat zasad prawidłowego odżywiania. Rozpowszechniono ponadto materiały promujące (ulotki, plakaty). Na zakończenie projektu zorganizowano „Festiwal Zdrowego Przedszkolaka”, w którym wzięło udział

13 zgłoszonych przedszkoli - łącznie ok. 200 dzieci. Przygotowały one i zaprezentowały przed publicznością krótkie występy artystyczne promujące zdrowy styl życia. Na realizację ww. zadania przyznano w 2017 roku dotację w wysokości **5 500,00 zł**.

III. PROJEKT PN. „OD PRZEDSZKOLA DO SENIORA” (W RAMACH DOTACJI DLA ŚLĄSKIEGO UNIWERSYTETU MEDYCZNEGO)

Dzięki podjęciu współpracy miasta Katowice i Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w 2017 roku po raz drugi zorganizowano projekt pt. „Od przedszkola do seniora”, w ramach którego mieszkańcy Katowic mogli bezpłatnie korzystać z bogatej oferty zajęć prowadzonych przez wykwalifikowaną kadrę wykładowców Wydziału Nauk o Zdrowiu Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach przy udziale studentów studiów stacjonarnych fizjoterapii, pielęgniarstwa i położnictwa.

Oferta projektu była skierowana do różnych grup wiekowych, w tym m. in. do młodych mam wraz z dziećmi, par oczekujących potomstwa, seniorów czy młodzieży. Mieszkańcy Katowic mogli skorzystać m.in. ze szkoły rodzenia, zajęć fitness, kursu samoobrony dla kobiet, gier i zabaw ruchowych dla dzieci, zajęć z Nordic walking czy też zajęć tanecznych dla osób niepełnosprawnych. W projekcie łącznie udział wzięło ok. 600 mieszkańców.

Uczelnia otrzymała na ten cel dotację w wysokości **109 777,19 zł**.

IV. DZIAŁANIE ZESPOŁU KONSULTANTÓW DS. PROFILAKTYKI I PROMOCJI ZDROWIA

Realizacja „Programu Profilaktyki i Promocji Zdrowia dla miasta Katowice na lata 2014-2020” była na bieżąco konsultowana z jego autorami, tj. specjalistami z poszczególnych dziedzin medycyny. W skład Zespołu w 2017 roku wchodził:

- dr n. med. Jarosław Derejczyk – konsultant wojewódzki w dziedzinie geriatricznej dla województwa śląskiego,
- prof. dr hab. n. med. Janusz Bohosiewicz – konsultant krajowy w dziedzinie chirurgii dziecięcej dla województwa śląskiego,
- prof. dr hab. n. med. Jan Duława – konsultant wojewódzki w dziedzinie chorób wewnętrznych dla woj. śląskiego,
- dr hab. n. med. Lidia Postek – Stefańska – konsultant wojewódzki w dziedzinie stomatologii dziecięcej dla województwa śląskiego,
- prof. dr hab. n. med. Halina Woś – Kierownik Oddziału Pediatrii Górnośląskiego Centrum Zdrowia Dziecka i Matki im. Jana Pawła II,
- dr hab. n. med. Bogdan Michalski – ordynator Oddziału Ginekologiczno-Położniczego z pododdziałem Ginekologii Onkologicznej Szpitala Kolejowego w Katowicach
- mgr Jolanta Kolanko – Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Katowicach,
- prof. dr hab. n. med. Krystyn Sosada – p.o. Ordynatora Oddziału Chirurgii Małoinwazyjnej, Metabolicznej, Plastycznej i Rekonstrukcyjnej Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego Nr 5 im. św. Barbary w Sosnowcu.

W 2017 roku zawarto umowy na udział konsultantów w pracach Zespołu na łączną kwotę **10 000,00 zł**. Środki te zostały przeznaczone na wynagrodzenia za przeprowadzenie szkoleń dla wybranych w otwartym konkursie ofert realizatorów poszczególnych programów oraz bieżące konsultacje przy realizacji poszczególnych programów. Zorganizowano również z udziałem Pana dr. hab. n. med. Bogdana Michalskiego spotkanie edukacyjno-organizacyjne dla dyrektorów szkół gimnazjalnych przed rozpoczęciem akcji szczepień p/HPV. Ponadto część Zespołu skierowała apel -

otwarty list do rodziców zachęcający do szczepienia dzieci przeciwko wirusowi HPV oraz zapewniający o bezpieczeństwie wykorzystywanych w ramach miejskiego Programu szczepionek.

V. DZIAŁANIA PROMOCYJNE I EDUKACYJNE Z ZAKRESU PROFILAKTYKI ZDROWOTNEJ

1. Przygotowanie i dystrybucja materiałów informacyjnych i promujących zdrowie, ulotek oraz plakatów

W toku realizacji „Programu Profilaktyki Promocji Zdrowia w Katowicach” w 2017 r. przygotowano różnego rodzaju materiały informacyjne i edukacyjne z zakresu profilaktyki zdrowia. W tym celu nawiązano współpracę ze Śląskim Oddziałem Wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia oraz Państwową Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Katowicach.

Zamówiono następujące materiały:

1) plakaty formatu A1:

- promujące programy finansowane przez NFZ oraz Program profilaktyki zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV) w Katowicach,
- promujące akcję szczepień przeciwko grypie dla mieszkańców Katowic w wieku pow. 65 roku życia,

2) ulotki formatu A4 łamane na trzy części:

- promujące programy finansowane przez NFZ: "Badania prenatalne", "Populacyjny Program Profilaktyki i wczesnego wykrywania raka piersi", "Program profilaktyki chorób odtytoniowych", "Populacyjny Program Profilaktyki i wczesnego wykrywania raka szyjki macicy",
- przygotowane we współpracy z Państwową Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Katowicach: "Borelioza", "Profilaktyka wszawicy", "Podstępne WZW",
- skierowana w szczególności do seniorów ulotka pt. "Pij wodę podczas upałów!", która jest rozpowszechniana wśród mieszkańców w okresie letnim,
- przygotowane we współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Katowicach oraz Panią Ewą Rudzką-Jasińską - Kierownikiem Zespołu Leczenia Środowiskowego Centrum Psychiatrii w Katowicach im. dr. Krzysztofa Czumy: "Informator o miejscach pomocy dla osób z problemami w zakresie zdrowia psychicznego" oraz "Zdrowie a choroba w ludzkiej psychice".

3) kalendarze na 2018 rok formatu A1 oraz trójdzielne o tematyce prozdrowotnej dot. profilaktyki Wirusowego Zapalenia Wątroby typu A, które zostały przekazane dla placówek oświatowych (szkół, przedszkoli, szkół średnich) na terenie Katowic.

Ww. materiały zostały rozdysponowane wśród mieszkańców Katowic za pośrednictwem podmiotów wykonujących działalność leczniczą realizujących Program, szpitali, Żłobka Miejskiego, miejskich jednostek organizacyjnych (w tym m.in. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Miejskie Domy Kultury), Urzędu Miasta Katowice oraz za pośrednictwem katowickich organizacji pozarządowych.

Zamówiono materiały za łączną kwotę **13 802,94 zł**. Wykonawcą była drukarnia Klucze Poligrafii Sp. z o.o. z siedzibą w Kluczach przy ul. Zawierciańskiej 4/11.

2. Program zajęć warsztatowych pn. „Zdrowie psychiczne w pigułce”

Zajęcia pn. „Zdrowie psychiczne w pigułce” były organizowane w klasach VII katowickich szkół podstawowych w roku szkolnym 2017/2018. Przeprowadzono zajęcia dla 30 klas, w których łącznie udział wzięło 616 uczniów. Program zajęć został opracowany i prowadzony przez Regionalny Ośrodek Metodyczno-Edukacyjny „Metis” z siedzibą w Katowicach. Dzięki niemu młodzież

przyswoiła wiedzę na temat czynników sprzyjających zdrowiu psychicznemu oraz konstruktywnych sposobów radzenia sobie z trudnymi emocjami.

Na realizację ww. zadania wydatkowano kwotę **9 000,00 zł**.

3. Promocja działalności prozdrowotnej na rzecz mieszkańców Katowic Pani Jolanty Wadowskiej-Król - Honorowego Obywatela Miasta Katowice

Pani Jolanta Wadowska-Król jako lekarz pediatra ma szczególne zasługi dla zdrowia najmłodszych mieszkańców Katowic. Dzięki jej staraniom udało się uratować od ołowicy setki dzieci. W latach siedemdziesiątych ubiegłego wieku jako pierwsza odkryła tę chorobę u młodych pacjentów mieszkających w sąsiedztwie Huty Metali Nieżelaznych "Szopienice". Zorganizowała długotrwałe leczenie tysięcy dzieci dotkniętych zagrożeniem ołowicy w sanatoriach: Istebna i Rabka. Dzięki Jej staraniom wyburzono stare - skażone ołowiem budynki mieszkalne przyległe do Huty Szopienice, a rodziny tam mieszkające otrzymały bezpieczne mieszkania w nowych blokach.

Dla uznania jej zasług Rada Miasta Katowice na uroczystej sesji w dniu 11 września 2017 roku przyznała jej zaszczytny tytuł Honorowego Obywatela Miasta Katowice. Laudację na cześć Pani Jolanty Wadowskiej-Król przygotował i wygłosił Pan Maciej Szczawiński, redaktor Polskiego Radia Katowice. Przeznaczono na ten cel kwotę **1 000,00 zł**.

VI. PROJEKT PN. „PROGRAM PROFILAKTYKI I WCZESNEGO WYKRYWANIA RAKA JELITA GRUBEGO”

Dzięki otrzymanemu dofinansowaniu ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego miasto Katowice realizuje projekt pn. "Program profilaktyki i wczesnego wykrywania raka jelita grubego". Projekt jest realizowany od 1 lipca 2017 roku do 30 czerwca 2018 roku. Partnerem projektu jest Ośrodek Diagnostyki i Leczenia Chorób Kobięcych oraz Schorzeń Sutka TOMMED w Katowicach. W ramach projektu mieszkańcy Katowic mogą skorzystać z 300 bezpłatnych badań kolonoskopowych oraz 39 grupowych spotkań informacyjno-edukacyjnych, które są organizowane w salach Miejskich Domów Kultury. Badania są realizowane w Ośrodku TOMMED w Katowicach przy ul. Fredry 22. Projekt jest skierowany do następujących grup wiekowych:

- a) w wieku 50–65 lat, niezależnie od wywiadu rodzinnego,
- b) w wieku 40–49 lat, które mają krewnego pierwszego stopnia, u którego rozpoznano raka jelita grubego,
- c) w wieku 25–49 lat, z rodzin, w których wystąpił dziedziczny rak jelita grubego niezwiązany z polipowatością (HNPCC). W tej grupie osób konieczne jest potwierdzenie rozpoznania przynależności do rodziny HNPCC z poradni genetycznej na podstawie spełnienia tzw. kryteriów amsterdamskich i ewentualnego badania genetycznego. Członkowie takiej rodziny powinny mieć powtarzane kolonoskopie co 2–3 lata, chyba że badanie genetyczne wskaże, że u danej osoby nie ma mutacji genetycznych i że dana osoba może być zwolniona z wykonywania kontrolnych (nadzorczych) kolonoskopii.

Całkowita wartość projektu to kwota 288 792,64 zł. Wartość dofinansowania z Europejskiego Funduszu Społecznego i budżetu państwa wynosi łącznie 254 137,52 zł (w tym wsparcie finansowe EFS 85% wartości projektu, a z budżetu państwa 3% wartości projektu). Wkład własny Lidera projektu, tj. miasta Katowice oraz partnera wynosi łącznie 12% całkowitej wartości projektu.

W 2017 roku zrealizowano 150 badań kolonoskopowych, z których skorzystało 100 kobiet

oraz 50 mężczyzn. Przeprowadzono 20 spotkań informacyjno-edukacyjnych w 13 filiach Miejskich Domów Kultury, w których łącznie udział wzięło 175 osób.

Ośrodek TOMMED przygotował ponadto ulotki oraz poradniki dot. profilaktyki raka jelita grubego, natomiast Wydział Polityki Społecznej zamówił materiały promujące projekt wśród mieszkańców, w tym ulotki, plakaty formatu A2, roll-upy, długopisy, notesy i teczki.

Ze środków pozostających w dyspozycji Wydziału Polityki Społecznej przeznaczono na ww. projekt kwotę 133 738,90 zł jako dotację dla partnera projektu oraz 4 350,00 zł na zakup materiałów promujących. Łącznie: 138 088,90 zł.

Ponadto w ramach projektu środki finansowe były wydatkowane przez wydziały Urzędu Miasta Katowice: Organizacji i Zarządzania (kwota 4 286,02 zł przeznaczona na wynagrodzenia członków zespołu roboczego projektu) oraz Promocji (kwota 7 079,88 zł na kampanię promującą projekt na portalu Facebook oraz w radiu).

Łącznie w ramach projektu wydatkowano w 2017 roku kwotę **149 454,80 zł**.

PODSUMOWANIE

Podsumowując, w 2017 roku na realizację wszystkich zadań wynikających z „Programu Profilaktyki i Promocji Zdrowia dla miasta Katowice na lata 2014-2020” (z wyłączeniem projektu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej) przeznaczono środki finansowe w wysokości **1 094 756,99 zł** (z tego 984 979,80 zł w ramach zadań własnych powiatu oraz 109 777,19 zł w ramach zadań własnych gminy). W planie budżetowym zaplanowano środki w wysokości 1 170 001,00 zł, co oznacza, że wykonanie kształtowało się na poziomie 93,57%. Oznacza to, że było ono nieznacznie niższe niż w latach ubiegłych: 2014 (94,11%), 2015 (96,97%) i 2016 (97,71%).

Należy zwrócić uwagę, że w przypadku realizacji programów polityki zdrowotnej problem stanowią czynniki niezależne w pełni od miasta Katowice oraz wybranych realizatorów. Czynniki zmniejszającymi wykorzystanie środków były w szczególności:

- w przypadku szczepień ochronnych: brak zgody rodziców/opiekunów prawnych na szczepienie dziecka, wystąpienie przeciwwskazań medycznych do ich wykonania lub rezygnacja ze szczepienia,

- w przypadku programów skierowanych do dzieci: brak zgody rodziców na objęcie ich dzieci programem, absencja chorobowa, a w przypadku „Programu profilaktyki próchnicy dla dzieci miasta Katowice” - zły stan zdrowia jamy ustnej uniemożliwiający przeprowadzenie zabiegów profilaktycznych, tj. lakowania zębów „6” i „7”.

Poszczególne możliwości uczestnictwa w badaniach i zajęciach profilaktycznych finansowanych przez miasto Katowice cieszyły się zasadniczo sporym zainteresowaniem, jednakże nadal wielu mieszkańcom Katowic brakuje odpowiedniej wiedzy o tym, jak odpowiednio dbać o swoje zdrowie. Potwierdza to konieczność dalszego podejmowania działań na rzecz profilaktyki i promocji zdrowia, które bezpośrednio wpływa na jakość naszego życia.

Tabela zamieszczona na następnej stronie zawiera zbiorcze zestawienie wydatkowanych środków finansowych na realizację poszczególnych programów i działań w 2017 roku w ramach „Programu Profilaktyki i Promocji Zdrowia dla miasta Katowice na lata 2014-2020”.

REALIZACJA „PROGRAMU PROFILAKTYKI I PROMOCJI ZDROWIA DLA MIASTA KATOWICE NA LATA 2014-2020” W 2017 ROKU		
L.p.	Nazwa działania	Wykonanie
I.	PROGRAMY PROFILAKTYCZNE REALIZOWANE WE WSPÓŁPRACY Z PODMIOTAMI WYKONUJĄCYMI DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZĄ (WYBRANYMI W OTWARTYM KONKURSIE OFERT):	841 387,40 zł
1.	Program profilaktyki zakażeń pneumokokowych wśród dzieci do lat 5 z grup szczególnego narażenia w mieście Katowice.	57 000,00 zł
2.	Program profilaktyki zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV) w mieście Katowice.	243 600,00 zł
3.	Profilaktyczna opieka nad uczniami.	188 861,00 zł
4.	Program profilaktyki próchnicy dla dzieci miasta Katowice	227 178,80 zł
5.	Program edukacyjny z zakresu pierwszej pomocy dla uczniów czwartych klas szkół podstawowych.	13 383,50 zł
6.	Program profilaktyki dla osób trzeciego i czwartego wieku – etap podstawowy.	31 418,00 zł
7.	Program profilaktyki dla osób trzeciego i czwartego wieku – etap rehabilitacyjny.	4 948,50 zł
8.	Program profilaktyki zachorowań na grypę "Słoneczna Jesień"	74 997,60 zł
II.	PROJEKTY REALIZOWANE WE WSPÓŁPRACY Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI (W RAMACH „PROGRAMU WSPÓŁPRACY MIASTA KATOWICE Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI NA ROK 2017”) W ZAKRESIE ZADANIA PN.: „PROWADZENIE DZIAŁAŃ Z ZAKRESU PROFILAKTYKI I PROMOCJI ZDROWIA MAJĄCYCH NA CELU UTRZYMANIE I POPRAWĘ ZDROWIA MIESZKAŃCÓW ORAZ ZWIĄZANEJ Z NIM JAKOŚCI ŻYCIA”:	109 789,46 zł
1.	"Sprawni do 100 lat – PROGRAM ORTO-VISION"	7 000,00 zł
2.	„Zdrowy i aktywny senior”	43 500,00 zł
3.	„Zdrowie w naszych rękach”	3 000,00 zł
4.	„Stawiam na zdrowie”	7 789,46 zł
5.	„Zdrowe ciało, zdrowy duch”	3 000,00 zł
6.	„Otyłość i nadwaga nie muszą być problemem”	5 000,00 zł
7.	Kampania edukacyjna z zakresu profilaktyki chorób nowotworowych piersi i promocji zdrowia: "DZIAŁAJ, BADAJ, ŻYJ!"	4 500,00 zł
8.	Realizacja monitoringu zdrowotnego dzieci w zakresie narażenia środowiskowego na otów wraz z elementami profilaktyki i działaniami edukacyjnymi mającymi na celu przeciwdziałanie tym zagrożeniom w mieście Katowice w 2017 roku	9 000,00 zł
9.	"MASZ 5 MINUT? Uratuj ludzkie życie!"	6 500,00 zł
10.	Badania przesiewowe pod kątem zaburzeń słuchu oraz ryzyka zaburzeń przetwarzania słuchowego u dzieci uczęszczających do przedszkola miejskiego w Katowicach, wsparcie terapeutyczne dzieci ze zdiagnozowanymi zaburzeniami oraz przeszkolenie wychowawców przedszkolnych w zakresie elementów pracy z dzieckiem z niedosłuchem	15 000,00 zł
11.	"Zdrowy Przedszkolak"	5 500,00 zł
III.	PROJEKT PN. „OD PRZEDSZKOLA DO SENIORA” (W RAMACH DOTACJI DLA ŚLĄSKIEGO UNIWERSYTETU MEDYCZNEGO)	109 777,19 zł
IV.	DZIAŁANIE ZESPOŁU KONSULTANTÓW DS. PROFILAKTYKI I PROMOCJI ZDROWIA	10 000,00 zł
V.	DZIAŁANIA PROMOCYJNE I EDUKACYJNE Z ZAKRESU PROFILAKTYKI ZDROWOTNEJ	23 802,94 zł
	RAZEM:	1 094 756,99 zł
VI.	PROJEKT PN. „PROGRAM PROFILAKTYKI I WCZESNEGO WYKRYWANIA RAKA JELITA GRUBEGO” WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO	149 454,80 zł